

מסורת הש"ס

(א) שנת קכ"א. [גיטין נה].
(ב) שנת קכ"א. א שם.
(ג) [מסכתא דמילי פ"ג].
(ד) [מסכתא דמילי פ"ג].
(ה) [מסכתא דמילי פ"ג].
(ו) [מסכתא דמילי פ"ג].
(ז) [מסכתא דמילי פ"ג].
(ח) [מסכתא דמילי פ"ג].
(ט) [מסכתא דמילי פ"ג].
(י) [מסכתא דמילי פ"ג].

תורה אור השלם

1. כל הולך על גחון וכל הולך על ארבע עד לב מרבה רגליו לכל השרץ השרץ על הארץ לא תאכלום כי שיקץ הם: ויקרא יא מב
2. על בן אמרתו לבני ישראל כל נפש ממש לא תאכל דם והגור הגור בתוכם לא יאכל יד: ויקרא יד יב
3. ויאמר יי אל משה אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטעו ביעוה: ויקרא כא א

גליון הש"ס

גמ' וצ"י דא' אשמעינן שקציה: ע"י דמסכתא דה"ל בקלל שנת וכן וכן להוסיף גדולים על קטנים: וע"י דמסכתא מלל מלש ס"ד:

הגהות הב"ח

(א) גמ' דלא ליספו להו צ"ל: (ב) רש"י ד"ה וה"ל יונק לטל ומ"ה בעושה וכו' ופ"ה דה"ל ופ"ה מ"ה אין זקוק לו וה"ל הכ"ה א"סורא דלורייטא: (ג) ד"ה לא תאכלום וכו' כפ"ה קרי ביה לא תאכלום דה"ל: (ד) כפ"ה דה"ל:

מוסף רש"י

עובר כוכבים שבא לכבות אין אומרים לו ככה. רבנן גזרו על אמירה לנביא משום שנות [מב] קבא. ואל תכבה. אין צריך לנחות בידו אלף יומתו וכו' [מב]. שאין שבותו. של נכ"י, עליהם. דישראל אינו מוחה על שבתו של נכ"י שאינו עובד [מב]. בעושה על דעת אביו. צקטן שיער להבין שהנכ"י זה עתה לאביו ועושה בשבילו [מב]. עכ"ל אדעתא דנפשיה עבר. ופ"ה יודע לו ישראל. הוא להנחת עמנו מתיב. שיער של יפסוד [מב].

חרש שנשא פרק ארבעה עשר יבמות קיד.

עין משפט גר מצוה

לא א"מ פ"ב מהל' שנת הלכה ז ופ"ד שם הלכה יא ופ"ו מהל' מלכות אסורות ה"ל כ ופ"ג מהל' אלל ה"ל יד סגנ עשין רמג ולחון קמח טושי"ע א"ח ס"י שמג וטושי"ע י"ד סמון שעג סע"ף ה:
לא ב מ"י פ"ד מהל' שנת ה"ל יא וע"ש כ"מ וצ"י מ:
לב ג ד מ"י שם פ"ב הלכה ז סגנ שם טושי"ע א"ח סמון שלד סע"ף ה:
לג ה מ"י פ"ו מהל' מלכות אסורות ה"ל ק טושי"ע א"ח ס"י שמג: לד ו ז מ"י פ"ג מהל' אלל הלכה יד טושי"ע י"ד סמון שעג סע"ף א ובהג"ה:

תוס' חד מקבוא

מסקנא דשמע' דבקטן אוכל נבלות דבאסורא דרבנן פשיטא דאין ב"ד מצווין עליו להפרישו ובאסורא דרבנן נמי פשיטא דאין אומרי' להתנוק עשה דבר זה. וכי פליג באסורא דאוריית' ומסבירא דאין ב"ד מצווין עליו להפרישו דמעשה דרב יצחק בר ביסנא אירכסו ליה מפתחות בי מדרשא ברה"י אתא לקמיה דרבי פדת אמר אודל רבי טלי וטליא וליטילו התם דאי מסבחי מייחו להו אלמא קסבר קטן אוכל נבלות אין ב"ד מצווין להפרישו ואקשי' עלה מהא דתנן קטן שבא לכבות אין שומעין עליו מפני ששבתו עלינו. ופרקי ר' יוחנן בקטן העושה ע"ד אביו אבל (קטן) כביר על דעתיה עביר:

אמר רבי יוחנן בדמאי הקי"ו. ה"מ למימר דאפילו לא הקילו בדמאי כיון דליתו אלף מדרבנן שאני דקאמר לעיל אלף משום דהאי שניתי משני בכמה דוכתי א"ר כיון שיש לחוש לפסק טבל דהוי דלורייטא החמירו אי לאו טעמא דדמאי הקילו:

אלא רבי יוחנן ספוקי מספקא ליה. והא דקאמר הש"ס ב"פ יולא דופן (גדה דף נו: ושם) אליבא דר' יוחנן דלאמר מופלא סמוך לאיש דלורייטא וקטן האוכל נבלות אין צ"ד מצווין להפרישו על צרייתא דמוטיב ליה התם הוה מצי למימר וליטעמיך והא ר' יוחנן ספוקי מספקא ליה הכא אלף דללאו הכי שפיר קאמר התם ה"ר אלמנן:

וקסבר דהוי מפרק בלאחר יד. ופ"ה ופ"ה לא הוי כלאחר יד נמי דהא אין דישה אלף בגידולי קרקע דלאמר צפרק כלל גדול (שנת דף עה. ושם) גבי פולע חלוון וכו"ל אע"ג דחלוון לא חשיב גידולי קרקע צהמה חשיבא גידולי קרקע כדאמר' בריש פ' כלל מדרבנן (ע"ז ד' ס: ד) דמעמט דגיס מדכתי' צקר ולאן מה הפרט מפורש גידולי קרקע כו' זה אין לומר דנהי דחשיב צהמה גידולי קרקע מ"מ כיון דגמרי' מסממנין צעין ממש שיהא גדל מן הקרקע כמו סממנין דלגבי גידולי קרקע ממש לא חשיב צהמה גידולי קרקע דמכוח צהשוכר את הפועלים (צ"מ דף פט. ושם) דמנל דיש מה ליש מיוחד כו' ילא החולב והמגבן והמחנץ שאינם גידולי קרקע ואין פועל אוכל צו אלמא גבי דבר הגדל ממש מן הארץ לא חשיבא צהמה גידולי קרקע וכן משמע צ"ק דקידושין (דף י"א).

גבי גזון יקצ וי"ל דליטריט טעמא דהכא דמפרק כלאחר יד הוא משום ר' יהודה דסביר יש דישה של בגידולי קרקע דמחייב צפולע חלוון נמי משום דש ור"ת מפרש דמפרק חייב משום ממחך שמחליק העור ומאצות מלאכות הוא וקשה לר"י מדאמר צ"י חצית (שנת דף קמד. ושם) חולב אדם עו לתוך הקדירה אלל לא לתוך הקערה ולפ"י הקונטרס נוחא דטעמא משום דכשחולב לתוך הקדירה הוי משקה הצא לאוכל ואוכל הוא ואין זה צורך אלל לא לתוך הקערה דצורך משקה מאוכל דומה לדש שצורך אוכל מתוך פסולת אלל לפירוש ר"ת צין כך וצין כך ליחייב משום ממחך:

שבת דאסור סק"ה גזור רבנן ב"י. קשה לדמרי' צפרק

אע"פ (כתובות ד' ס: ד) גונח יונק חלב בשנת קסבר מפרק כלאחר יד הוא ומשום נערא לא גזור רבנן והכא אסר ליה בשנת וליכא למימר דהתם צמסוכן דאס כן אפילו מלאכה גמורה ואינו כלאחר יד שרי ולאמר ר"ת דהתם מחמת חולי והכא מחמת רעב קרי שפיר נער כדאמר צפרק שלישי לשבועות (ד' ס: ושם) נשבע על הככר ומסתכן עליה מהו מסתכן לישרי ליה מר אלף מנטער עליה מהו וקשה לר"י דאס כן מאי קאמר הכא אי דאיכא סכנה אפילו בשנת מותר והא אפילו בחוליס צעלמא מותר כיון שאין צהן מלאכה גמורה ולרבי נראה דאין זו קושיא דהא אכתי לא פירש הש"ס דמפרק כלאחר יד הוא וקאמר דאפילו מלאכה גמורה מן התורה יש לו לדמות להיות מותר כיון דאיכא סכנה ור"י תירך דהך דהכא פליגא וכן משמע התם (כתובות דף ס: ד) דלאמר הלכה כר' מרינוס מכלל דאיכא דפליגי עליה ואיכא דמפרש דהכא צעור של צהמה איירי שמתקשה לה רוב חלב צדדיה וקשה לר"י דלמה הוי יונקים והלא הוי יכולין לחלוז לתוך הקדירה ומיהו לפירוש ר"ת לא קשה דמסתמא כיון שהיו רעבים לא היה להם שום מאכל צדקיה:

דבר עלי וטליא. הנהג מיוקות זכרים ונקבות: לטיילו הסם. ישחקו שם. שנת היתה: כהא לי מפסת. דרך רה"ל צשנת: נצנזם. הדליקה: בעושה על דעם אביו. שהמיוק נופה בצאיו ורואה שנות לו צכך ואביו עומד עליו דהוי כאליו הוא מנאוה לעשות אלל הך

מפתחות דרב יחמק לא הודיען שנאכדו שם ולא הכירו צדעמו שנות לו: עובד כוכבים אדעתא דנפשיה עביר.

אפילו בלא ידיעת ישראל העובד כוכבים מתכוין להנחתו שיעוד שיעול שכן: שאינן ממוקנין. שאינן מעושרין: אין זקוק לו. לטיילו הימנו: והא"ר יוחנן. לעיל בעושה על דעת אביו אלל להפרישו אינו מנאוה היכא דמינוק עביר אדעתא דנפשיה (א): מרומה טמאה. והא הכא דליסורא דלורייטא הוא כדאמר צהערל (לעיל דמינוק עביר אדעתא דנפשיה (א): מרומה טמאה. והא הכא דליסורא דלורייטא הוא כדאמר צהערל (לעיל ע"ג): בשערין תאכלנו! לוח אתה אוכל צטומאת עמנו כדכתיב (ה) הטמא והטהור ולא לאחר למעוטי מרומה דאסורה וטמאת עממה: ואין חוששין. לומר שהוא יונק שקן כלומר דבר המשוקן ונאסר: ולא יאכלנו. צידים צדדים הסחורים. חלב צהמה טמאה אסור בגדול מדלורייטא דנפקא לן מגמל גמל צ' פעמים צ"ק דצכורות (ד' י:): פכנה. שאס לא יונק ימות צלמא: אומדנא. אס יכול להמנין עד מנאלי שנת ויעשה צהימר: חולב צדיו חייב משום מפרק דבר מגידולו והיונה הוי מפרק ע"י שניו והיינו כלאחר יד: שנת דאסור סקילה. יש צמפרק צדיו גזרו רבנן ציונק ואע"ג דמשנה הוא ואינה מלאכה מן התורה אלל י"ט דכי עביר צידים ליכא אלל אסור ללו לא גזור רבנן ציונק: (לא סאכלוס) לא סאכלוס כי שקן סס. קרא יתירא הוא דהא כתיבי אזהרות הרבה צשרים (א): לא סאכלוס. קרא יתירא הוא דהא כתיבי אזהרות הרבה גבי דס: אמור אל סהניס בני אהרן ואמרת. שתי אמירות הללו למה להזכיר גדולים על הקטנים שלא יטמאו:

דבר מלי וטליא וליטיילו התם דאי משכחי להו מיייתי להו אלמא קסבר (א) קטן אוכל נבלות אין ב"ד מצווין להפרישו ליבא מסייע ליה לא יאמר אדם לתינוק הבא לי מפתח הבא לי חותם אלא מניחו תולש מניחו זורק אמר אביי תולש בעציץ שאינו נקוב זורק בכרמלית דרבנן: ת"ש (ג) עובד כוכבים שבא לכבות אין אומרים לו ככה ואל תכבה מפני שאין שבתתו עליהם קטן הבא לכבות אומרים לו אל תכבה ששבתתו עליהם (א) ר' יוחנן יבעושה על דעת אביו דכוותיה גבי עובד כוכבים דעושה על דעת ישראל מי שרי עובד כוכבים אדעתא דנפשיה עביר ת"ש (ב) חבר שרגיל לילך אצל אביו אמו עם הארץ אין חוששין שמא יאכילנו דברים שאינם מתוקנים מצא בידו פירות אין זקוק לו אמר רבי יוחנן (ב) בדמאי הקילו אלא טעמא דדמאי הא ודאי בעא לעשורי והאמר ר' יוחנן בעושה על דעת אביו אלא רבי יוחנן ספוקי מספקא ליה קאי הכא מדרחי קאי הכא מדרחי ת"ש בן חבר כהן שרגיל לילך אצל אביו אמו כהן עם הארץ אין חוששין שמא יאכילנו תרומה טמאה מצא בידו פירות אין זקוק לו בתרומה דרבנן תא שמע (י) יונק תינוק והולך מעובדת כוכבים ומבהמה טמאה ואין חוששין ביונק שקץ ולא יאכילנו נבלות וטרפות שקצים ורמשים ומכולן יונק מהם ואפילו בשבת ובגדול אסור אבא שאול אומר נוהגין היינו שיונקים מבהמה טהורה ביום טוב קרני מיהא אין חוששין ביונק שקץ התם משום סכנה אין הכי גדול נמי גדול בעי אומדנא קטן נמי ליבעי אומדנא אמר רב הונא בריה דרב יהושע סתם תינוק מסוכן אצל חלב: אבא שאול אומר נוהגין היינו שיונקים מבהמה טהורה ביום טוב: היכי דמי אי דאיכא

סכנה אפילו בשבת נמי ואי דליכא סכנה אפילו ביום טוב אסור לא צריכא דאיכא צערא וקסבר מפרק כלאחר יד הוא שבת דאסור סקילה גזור רבנן יו"ט דאסור לאו לא גזור ביה רבנן ת"ש ילא תאכלום כי שקץ הם לא ידלא ליספו (א) ליה בידים תא שמע כ"ל נפש מכם לא תאכל דם להזהיר הגדולים על הקטנים מאי לאו דאמרי להו לא תאכלו לאו ליספו להו בידים ת"ש אומר ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים מאי לאו דאמר להו לא תיטמו לא ידלא ליטמו להו בידים וצריכי דאי אשמעינן שקצים

בשנת קסבר מפרק כלאחר יד הוא ומשום נערא לא גזור רבנן והכא אסר ליה בשנת וליכא למימר דהתם צמסוכן דאס כן אפילו מלאכה גמורה ואינו כלאחר יד שרי ולאמר ר"ת דהתם מחמת חולי והכא מחמת רעב קרי שפיר נער כדאמר צפרק שלישי לשבועות (ד' ס: ושם) נשבע על הככר ומסתכן עליה מהו מסתכן לישרי ליה מר אלף מנטער עליה מהו וקשה לר"י דאס כן מאי קאמר הכא אי דאיכא סכנה אפילו בשנת מותר והא אפילו בחוליס צעלמא מותר כיון שאין צהן מלאכה גמורה ולרבי נראה דאין זו קושיא דהא אכתי לא פירש הש"ס דמפרק כלאחר יד הוא וקאמר דאפילו מלאכה גמורה מן התורה יש לו לדמות להיות מותר כיון דאיכא סכנה ור"י תירך דהך דהכא פליגא וכן משמע התם (כתובות דף ס: ד) דלאמר הלכה כר' מרינוס מכלל דאיכא דפליגי עליה ואיכא דמפרש דהכא צעור של צהמה איירי שמתקשה לה רוב חלב צדדיה וקשה לר"י דלמה הוי יונקים והלא הוי יכולין לחלוז לתוך הקדירה ומיהו לפירוש ר"ת לא קשה דמסתמא כיון שהיו רעבים לא היה להם שום מאכל צדקיה:

בשנת קסבר מפרק כלאחר יד הוא ומשום נערא לא גזור רבנן והכא אסר ליה בשנת וליכא למימר דהתם צמסוכן דאס כן אפילו מלאכה גמורה ואינו כלאחר יד שרי ולאמר ר"ת דהתם מחמת חולי והכא מחמת רעב קרי שפיר נער כדאמר צפרק שלישי לשבועות (ד' ס: ושם) נשבע על הככר ומסתכן עליה מהו מסתכן לישרי ליה מר אלף מנטער עליה מהו וקשה לר"י דאס כן מאי קאמר הכא אי דאיכא סכנה אפילו בשנת מותר והא אפילו בחוליס צעלמא מותר כיון שאין צהן מלאכה גמורה ולרבי נראה דאין זו קושיא דהא אכתי לא פירש הש"ס דמפרק כלאחר יד הוא וקאמר דאפילו מלאכה גמורה מן התורה יש לו לדמות להיות מותר כיון דאיכא סכנה ור"י תירך דהך דהכא פליגא וכן משמע התם (כתובות דף ס: ד) דלאמר הלכה כר' מרינוס מכלל דאיכא דפליגי עליה ואיכא דמפרש דהכא צעור של צהמה איירי שמתקשה לה רוב חלב צדדיה וקשה לר"י דלמה הוי יונקים והלא הוי יכולין לחלוז לתוך הקדירה ומיהו לפירוש ר"ת לא קשה דמסתמא כיון שהיו רעבים לא היה להם שום מאכל צדקיה: